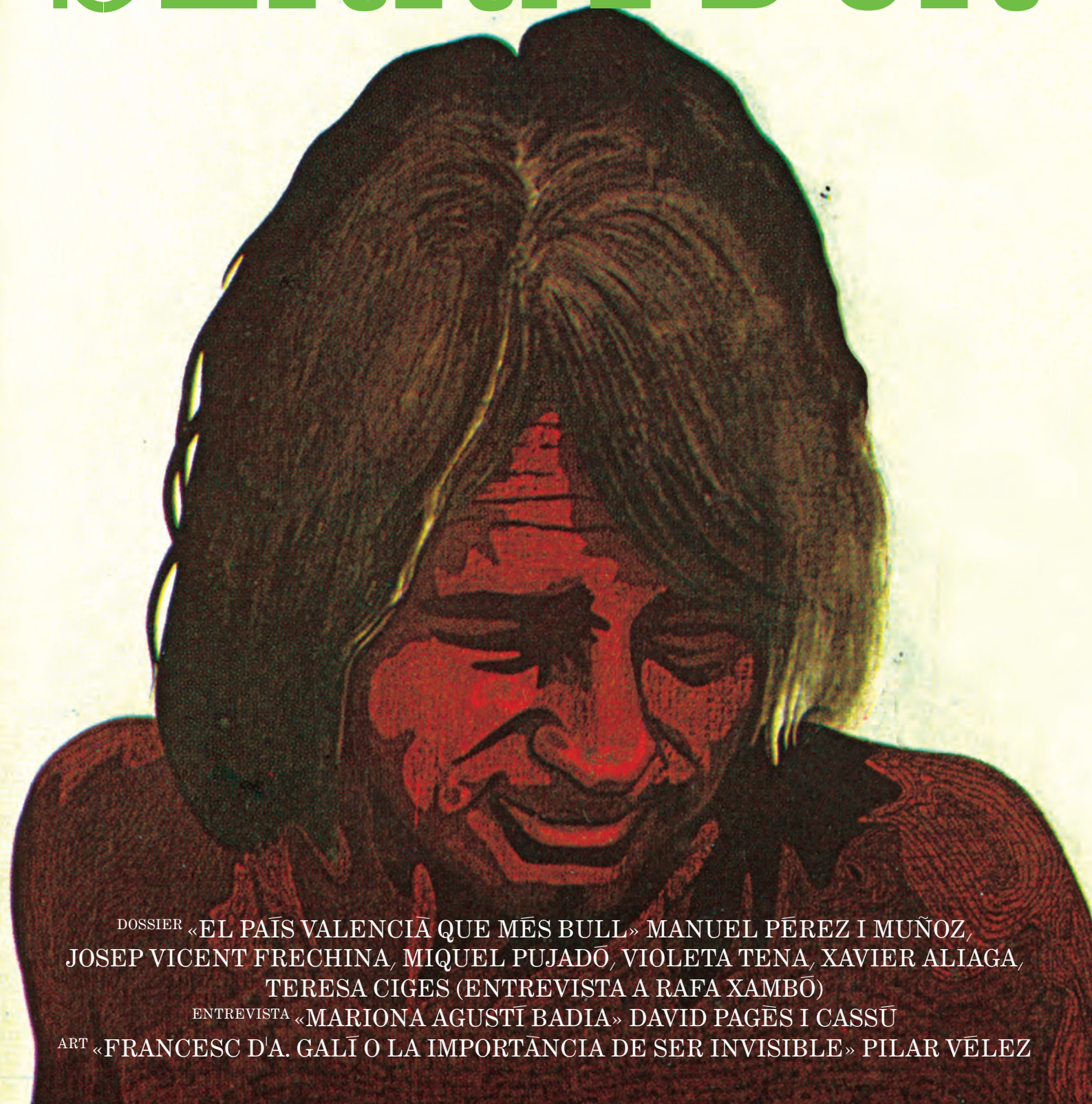

SERRA D'OR

DOSSIER «EL PAÍS VALENCIÀ QUE MÉS BULL» MANUEL PÉREZ I MUÑOZ,
JOSEP VICENT FRECHINA, MIQUEL PUJADÓ, VIOLETA TENA, XAVIER ALIAGA,
TERESA CIGES (ENTREVISTA A RAFA XAMBÓ)

ENTREVISTA «MARIONA AGUSTÍ BADIA» DAVID PÀGES I CASSÚ

ART «FRANCESC D'A. GALÍ O LA IMPORTÀNCIA DE SER INVISIBLE» PILAR VÉLEZ

ELS CAMINS DEL ROIG

Una ressenya de **MARIKA VILA I MIGUELOA**

Àngel Guimerà. *La filla del mar*.
Dibuix de Josemaria Casanovas.
Adaptació i guió de Quim Noguero.
Publicacions de l'Abadia de Mont-
serrat, Barcelona, 2024.

Com un peixet més, un peixet fascinat, vaig caure a les xarxes feineres d'aquesta nova versió del clàssic, atrapada pels fils vermells de la passió que emergien de sota la gamma de grisos amb què el traç de Casanovas dibuixava el poble mariner i les fesomies dels personatges a *La filla del mar*. L'adaptació amb què «Serra d'Or» ens va apropar Guimerà de forma seriada entre l'abril del 2023 i el març del 2024, els lectors de la revista la coneixem bé, més enllà de la notorietat del clàssic, perquè es va publicar a poc a poc, amb l'aroma de misteri que acompanya el record d'infantesa de quan, anant al quiosc a cercar el nou lliurament del «continuarà» d'una història, somiàvem el plaer de la lectura.

L'adaptació recorre a picades d'ullet cap a altres obres de l'autor i al seu llegat, amb un llenguatge planer i actualitzat, sense anacronismes. L'adaptador s'adscriu a la manera innovadora amb què el dramaturg J. M. Benet i Jornet llegia el clàssic, una lectura psicoanalítica dels personatges que motiva el registre expressionista adoptat progressivament en aquesta novella gràfica, amb un traç que evoluciona des del més absolut classicisme fins a la transformació dels rostres en angles i arrodoniments que expressen emocions desbordades o sentiments

malèvols i mesquins. Casanovas brilla en la definició de personatges, especialment en la posada en escena que trenca l'ordenament dels carrers o els límits de les vinyetes per ocupar l'espai des d'una composició espectacular. Les planes esclaten i, quan cal, mostren el recorregut de les relacions, l'emoció dels personatges o la temperatura de l'acció que s'enfila pels camins del roig fins a fondre's, del riu vermell al mar negre, en un fons filetejat per la sang protagonista.

Assumir la travessa d'aquesta versió tan experimental del clàssic —després de cavalcar altres narratives, a cavall de les posades en escena teatrals, del cinema o del musical— ens permet navegar sota el vent de la novel·la gràfica per fer-nos recórrer les tempestes, el mar i el cel que es connecten amb una altra peça molt coneguda de Guimerà, la llum més innocent i el dolor més fosc, la tortuosa forma del càstig col·lectiu o la culpa emergent de l'entramat social. Voregem tota mena de sentiments, des dels més grisos fins als que desborden un roig imparable que desferma les vibracions més intenses de l'ànima o denuncia els pitjors sentiments en l'aïllament aliè. Parlem d'una història en què les accions són femenines i l'objecte, l'únic objecte, és masculí. El Pere Màrtir és l'objecte passiu de la maledicència que empeny el desig frustrat de les dones del poble (especialment, el cas de la Caterina) i la passió que mou la Mariona. És ella la que engega l'acció fatal de la qual l'home serà víctima, mentre que la pretesa víctima, l'Àgata, esdevé el seu botxí.

Com Manelic, l'Àgata creix des de la innocència i mata l'objecte del seu amor i del seu dolor. Lligada al noi, també ella perd la vida al fons de la seva autèntica llar, el mar que l'acull i apaivaga el seu foc, en un retorn al naufragi original i als pares morts. Un final en què el roig de la sang vessada per la fitora l'embolcalla en una flassada de tebior, mentre el mar l'amanyaga per l'amor perdut.

El mar —el Mediterrani de què parla Serra al proemi, aquesta mar de morts que tenim tan present— pren protagonisme i connecta el clàssic amb l'actualitat, retornant la petita heroïna al seu punt d'origen. L'Àgata recorda el Manelic quan crida «L'he mort!». No pas el llop del conte, sinó el seu propi llop, el que l'ha fet patir i ha desfermat l'odi que la destrueix. Aquí l'acció és de les dones, sí, però l'actant és social, patriarcal i masculí: ho és l'odi que redueix l'espai femení i la misogínia que especula amb els sentiments. El roig que incendia les pàgines ha nascut sota la repressió de la Caterina i ha estat alimentat per cadascuna de les veus malicioses que tanquen files enfront els qui senten diferents: els individus isolats que resten fora del col·lectiu sotmès a la norma, la simulació i l'enveja.

Recomanar aquesta novella gràfica és reforçar el desig i la passió pel plaer de llegir i gaudir d'un clàssic, des de dues narratives agermanades, literatura i grafia, que formen la narrativa híbrida del còmic per aportar el moviment i el dinamisme que són clau a la nostra literatura... des del cor, el desig i l'emoció.